

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

16. februar 2017¹

»Præjudicial forelæggelse — intellektuel ejendomsret — direktiv 2006/115/EF — artikel 8, stk. 3 — radio- og fjernsynsselskabers eneret — kommunikation til offentligheden — steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré — kommunikation af udsendelser via fjernsynsapparater, der er installeret på hotelværelser«

I sag C-641/15,

angående en anmodning om præjudicial afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien, Østrig) ved afgørelse af 24. november 2015, indgået til Domstolen den 2. december 2015, i sagen:

Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH

mod

Hettegger Hotel Edelweiss GmbH,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič, og dommerne A. Prechal, A. Rosas, C. Toader og E. Jarašiūnas (refererende dommer),

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH ved Rechtsanwalt S. Korn

— Hettegger Hotel Edelweiss GmbH ved Rechtsanwalt G. Kucsko

— den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved T. Scharf og J. Samnadda, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 25. oktober 2016,

¹ — Processprog: tysk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 8, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12. december 2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (EUT 2006, L 376, s. 28).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en sag mellem Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH og Hettegger Hotel Edelweiss GmbH vedrørende sidstnævntes kommunikation af fjernsyns- og radioudsendelser via fjernsynsapparater, der er installeret på værelserne i dette selskabs hotel.

Retsforskrifter

International ret

- 3 Den internationale konvention om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender, der blev vedtaget i Rom den 26. oktober 1961 (herefter »Romkonventionen«), bestemmer i artikel 13 med overskriften »Minimumsbeskyttelse af radio- og fjernsynsforetagender«:

»Radio- og fjernsynsforetagender har ret til at tillade eller forbyde:

[...]

- d) offentlig fremførelse af deres fjernsynsudsendinger, hvis denne foretages på steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré. Det er overladt til den nationale lovgivning i den stat, hvor beskyttelse for denne rettighed kræves, at bestemme vilkårene for dens udøvelse.«

EU-retten

- 4 Artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT 2001, L 167, s. 10) bestemmer:

»Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde trådbunden eller trådløs overføring til almenheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.«

- 5 Følgende fremgår af syvende betragtning til direktiv 2006/115:

»Medlemsstaternes lovgivning bør tilnærmes indbyrdes under overholdelse af internationale konventioner, der danner basis for mange medlemsstaters lovgivning om ophavsret og hermed beslægtede rettigheder.«

6 16. betragtning til dette direktiv lyder således:

»Medlemsstaterne bør have mulighed for at fastsætte bestemmelser om en mere vidtgående beskyttelse af indehavere af ophavsretsbeslægtede rettigheder end den, der forlanges i henhold til dette direktivs bestemmelser i relation til radio- og fjernsynsudsendelse og kommunikation til offentligheden.«

7 Det nævnte direktivs artikel 8 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne tillægger udøvende kunstnere eneret til at tillade eller forbyde udsendelse ved hjælp af radiobølger og kommunikation til offentligheden af deres fremførelser, medmindre fremførelsen i sig selv sker ved en radio- eller fjernsynsudsendelse eller på grundlag af en optagelse.

2. Medlemsstaterne tillægger udøvende kunstnere og fonogramfremstillere ret til vederlag, som deles mellem dem, således at brugeren betaler et rimeligt, samlet vederlag, hvis et fonogram, der er udgivet i kommercielt øjemed, eller en reproduktion af et sådant fonogram, anvendes til udsendelse ved hjælp af radiobølger eller til kommunikation til offentligheden. Medlemsstaterne kan, hvis der ikke er enighed mellem de udøvende kunstnere og fonogramfremstillerne, fastlægge betingelserne for et sådant vederlags fordeling mellem dem.

3. Medlemsstaterne tillægger radio- og fjernsynsselskaber eneret til at tillade eller forbyde viderespredning af deres udsendelser ved hjælp af radiobølger samt kommunikation til offentligheden af deres udsendelser, hvis denne foretages på steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré.«

Østrigsk ret

8 § 76a i Urheberrechtsgesetz (lov om ophavsret, herefter »UrhG«), med overskriften »Radio- og fjernsynsudsendelser«, der tilsigter at gennemføre artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115 i østrigsk ret, bestemmer:

»1. Den, som udsender lyd eller billeder via radio eller tv eller på en lignende måde (radio- og fjernsynsselskaber som omhandlet i § 17), har med de i loven fastsatte begrænsninger eneret til samtidig at sende udsendelsen via et andet sendeanlæg og at benytte den til en kommunikation til offentligheden som omhandlet i § 18, stk. 3, på steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré [...]

[...]«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

9 Verwertungsgesellschaft Rundfunk er et administrationselskab for ophavsrettigheder, hvis rettighedshavere er talrige radio- og fjernsynsselskaber etableret på Republikken Østrigs område eller i andre medlemsstater. Verwertungsgesellschaft Rundfunk har beføjelse til at gøre bestemte intellektuelle rettigheder, som tilkommer selskabets rettighedshavere, gældende, bl.a. i tilfælde af kommunikation til offentligheden ved hjælp af radio- og fjernsynsudsendelser.

10 Hettegger Hotel Edelweiss, som er et selskab efter østrigsk ret, driver hotellet Edelweiss i Grossarl (Østrig), der har en kabel-tv-tilslutning, fra hvilken der samtidig, uforandret og fuldstændigt videresendes forskellige fjernsyns- og radioudsendelser – herunder de udsendelser, der produceres og udsendes af Verwertungsgesellschaft Rundfunks rettighedshavere – via kabler til de tv-apparater, der er installeret på hotelværelserne.

- 11 Verwertungsgesellschaft Rundfunk har anlagt sag ved Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien, Østrig) med påstand om, at Hettegger Hotel Edelweiss tilpligtes dels at give Verwertungsgesellschaft Rundfunk oplysninger om, hvilke radio- og fjernsynsprogrammer der kan modtages, og hvor mange hotelværelser der er tale om, dels at betale erstatning til Verwertungsgesellschaft Rundfunk.
- 12 Verwertungsgesellschaft Rundfunk har for denne ret gjort gældende, at Hettegger Hotel Edelweiss ved at stille fjernsynsapparater til rådighed på værelserne i sit hotel og ved at kommunikere fjernsyns- og radioudsendelser via disse apparater foretager en kommunikation til offentligheden i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i UrhG's § 76a og artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115. Ifølge Verwertungsgesellschaft Rundfunk skal værelsesprisen betragtes som en entré som omhandlet i disse bestemmelser, for så vidt som tilbuddet om hotel-tv har indvirkning på denne pris. Selskabet har følgelig gjort gældende, at denne kommunikation til offentligheden af udsendelser, der tilhører de rettighedshavere, som selskabet repræsenterer, skal være underlagt disse sidstnævntes tilladelse, og betaling af vederlag.
- 13 Hettegger Hotel Edelweiss har bestridt disse krav, idet selskabet har gjort gældende, at eksistensen af en kommunikation til offentligheden som omhandlet i UrhG's § 76a forudsætter en kommunikationen på steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré, og at dette begreb betegner en entré, der er opkrævet specielt for denne kommunikation. Derfor kan den pris, som en hotelgæst skal betale som modydelse for en overnatning, efter dette selskabs opfattelse ikke betragtes som en entré.
- 14 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at fortolkningen af artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115 er nødvendig for at afgøre tvisten i hovedsagen, og at denne fortolkning ikke fremgår med en sådan klarhed, at der ikke er plads til nogen rimelig fortolkningstvivl.
- 15 Under disse omstændigheder har Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Er kriteriet »mod entré« i artikel 8, stk. 3, i [direktiv 2006/115] opfyldt, hvis
- der på de enkelte værelser på et hotel er installeret tv-apparater, og hotelejereren stiller signalet fra forskellige fjernsyns- og radioprogrammer til rådighed gennem disse (»hotelværelses-tv«) og
 - hotelejereren for benyttelse af værelset (med »hotelværelses-tv«) kræver [en modydelse] for værelset pr. overnatning [(»værelsespris«)], som også omfatter benyttelse af tv-apparatet og de fjernsyns- og radioprogrammer, der herigennem er stillet til rådighed?»

Om det præjudicielle spørgsmål

- 16 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115 skal fortolkes således, at kommunikation af fjernsyns- og radioudsendelser via fjernsynsapparater, der er installeret på hotelværelser, udgør en kommunikation, der er foretaget på et sted, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré.
- 17 Det skal bemærkes, at Domstolen i dom af 7. december 2006, SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 47 og 54) fastslog, at et hotels tilførelse af et signal ved hjælp af fjernsynsapparater til gæsterne, der er indlogeret på hotellets værelser, uanset hvilken teknik der anvendes for transmissionen af signalet, udgør en overføring til almenheden i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29, og at et sådant hotels værelses private karakter ikke er til hinder for, at overføringen af et værk på denne måde udgør en overføring til almenheden i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i denne bestemmelse.

- 18 Hvad angår direktiv 2006/115, som der ønskes en fortolkning af, har Domstolen ligeledes i dom af 15. marts 2012, *Phonographic Performance (Ireland)* (C-162/10, EU:C:2012:141, præmis 47), fastslået, at en hotelejer, som på hotelværelser stiller fjernsyns- og/eller radioapparater til rådighed, hvortil denne overfører et radio-/fjernsynssignal, foretager kommunikation til offentligheden som omhandlet i dette direktivs artikel 8, stk. 2.
- 19 Idet de begreber, der er anvendt i disse direktiver, har samme betydning, medmindre EU-lovgiver har givet udtryk for en anden hensigt (jf. i denne retning dom af 4.10.2011, *Football Association Premier League m.fl.*, C-403/08 og C-429/08, EU:C:2011:631, præmis 188, og af 31.5.2016, *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 33), udgør spredningen af et signal via fjernsyns- og radioapparater, der er installeret på hotelværelser, ligeledes, således som generaladvokaten har anført i punkt 16 i forslaget til afgørelse, en kommunikation til offentligheden af radio- og fjernsynsselskabers udsendelser i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115.
- 20 Imidlertid er den eneret for radio- og fjernsynsselskaber, der er fastsat i artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115 – til forskel fra bl.a. den eneret for udøvende kunstnere og fonogramfremstillere, der er fastsat i henholdsvis stk. 1 og 2 i denne artikel – begrænset til de tilfælde, hvor der foretages kommunikation til offentligheden på steder, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré.
- 21 Hvad angår fortolkningen af begrebet »sted, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré«, skal det bemærkes, at det fremgår af syvende betragtning til direktiv 2006/115, at dette direktiv tilsigter indbyrdes at tilnærme medlemsstaternes lovgivning under overholdelse af bl.a. Romkonventionen. Selv om denne konvention ikke udgør en del af Unionens retsorden, er det således navnlig i lyset af denne, at de i direktiv 2006/115 indeholdte begreber skal fortolkes, således at de forbliver forenelige med de tilsvarende begreber i den nævnte konvention, og ligeledes under hensyntagen til den sammenhæng, som disse begreber indgår i, samt til det formål, der forfølges med de relevante bestemmelser i konventionen (jf. i denne retning dom af 15.3.2012, *SCF*, C-135/10, EU:C:2012:140, præmis 53-56).
- 22 I nærværende sag svarer rækkevidden af retten til kommunikation til offentligheden, der er fastsat i artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115, til rækkevidden af den ret, der er fastsat i Romkonventionens artikel 13, litra d), som ifølge den affattelse, der er gengivet i den nævnte artikel 8, stk. 3, afgrænser denne til »steder, hvor der er offentlig adgang mod betaling af entré« (jf. i denne retning dom af 4.9.2014, *Kommissionen mod Rådet*, C-114/12, EU:C:2014:2151, præmis 94-96). EU-lovgivers vilje har, således som det bekræftes af det ændrede forslag til direktiv af 30. april 1992 (KOM(92) 159 endelig udg. s. 12), der førte til vedtagelsen af Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (EFT 1992, L 346, s. 61), der er blevet ophævet og kodificeret ved direktiv 2006/115, nemlig været i vidt omfang at følge bestemmelserne i Romkonventionen, der indfører en minimumsbeskyttelse med henblik på at opnå en ensartet minimumsbeskyttelse i Unionen, og ved at udforme artikel 6a, stk. 3, i det foreslåede direktiv efter Romkonventionens artikel 13, litra d), at fastlægge en eneret til at kommunikere fjernsynsudsendelser til offentligheden på de betingelser, der er anført i konventionen.
- 23 Hvad imidlertid angår den betingelse om betaling af entré, der er fastsat i Romkonventionens artikel 13, litra d), skal det bemærkes, at denne betingelse – ifølge vejledningen til Romkonventionen og Fonogramkonventionen fra Verdensorganisationen for Intellektuel Ejendomsret (WIPO), som er et dokument, der er udarbejdet af WIPO, som uden at være retligt bindende giver oplysninger om oprindelsen for, formålet med, og arten og rækkevidden af denne konventions bestemmelser, og hvis punkt 13.5 og 13.6 omhandler denne artikel – forudsætter en betaling, der specifikt er opkrævet som modydelse for en kommunikation til offentligheden for en fjernsynsudsendelse, og at det forhold, at der betales for et måltid eller drikkevarer i en restaurant eller i en bar, hvor der vises fjernsynsudsendelser, således ikke betragtes som en betaling af entré i denne bestemmelses forstand.

- 24 Det skal fastslås, således som generaladvokaten har anført i punkt 26-30 i forslaget til afgørelse, at prisen på et hotelværelse ikke – ligesom prisen på en cateringtjenesteydelse – udgør en entré, der er opkrævet specifikt som modydelse for en kommunikation til offentligheden for en fjernsyns- eller radioudsendelse, men først og fremmest udgør en modydelse for en indkvarteringsydelse, hvortil der alt efter hotellets kategori kommer visse supplerende tjenesteydelser, såsom kommunikation af fjernsyns- og radioudsendelser via de modtagerapparater, som værelserne er udstyret med, som almindeligvis uden forskel er inkluderet i prisen for overnatningen.
- 25 Selv om tilførelse af et signal via fjernsyns- og radioapparater, der er installeret på et hotels værelser udgør en supplerende tjenesteydelse, som har en betydning for hotellets anseelse og følgelig for værelsesprisen, således som Domstolen fastslog i dom af 7. december 2006, SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 44), og af 15. marts 2012, Phonographic Performance (Ireland) (C-162/10, EU:C:2012:141, præmis 44), i forbindelse med undersøgelsen af, om der forelå en overføring til almenheden/kommunikation til offentligheden som omhandlet i henholdsvis artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 og artikel 8, stk. 2, i direktiv 2006/115, kan det derfor ikke lægges til grund, at denne supplerende tjenesteydelse tilbydes på et sted, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré som omhandlet i sidstnævnte direktivs artikel 8, stk. 3.
- 26 Følgelig falder kommunikation til offentligheden af fjernsyns- og radioudsendelser via fjernsyns- og radioapparater, der er installeret på hotelværelser, ikke inden for anvendelsesområdet for den eneret for radio- og fjernsynsselskaber, der er fastsat i artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115.
- 27 Henset til alle disse betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 8, stk. 3, i direktiv 2006/115 skal fortolkes således, at kommunikation af fjernsyns- og radioudsendelser via fjernsynsapparater, der er installeret på hotelværelser, ikke udgør en kommunikation, der er foretaget på et sted, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré.

Sagens omkostninger

- 28 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 8, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12. december 2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret skal fortolkes således, at kommunikation af fjernsyns- og radioudsendelser via fjernsynsapparater, der er installeret på hotelværelser, ikke udgør en kommunikation, der er foretaget på et sted, hvortil der er offentlig adgang mod betaling af entré.

Underskrifter